

Sử dụng Chatgpt để hỗ trợ kỹ năng viết học thuật ở bậc đại học – cơ hội và thách thức

Phạm Thị Thảo*, Vũ Thị Hoàng Yến*

*Th.S Khoa Tiếng Anh Chuyên Ngành, Trường ĐH Hà Nội

Received: 06/7/2023; Accepted: 17/7/2023; Published: 26/7/2023

Abstract: Despite its early development, ChatGPT has been used widely in teaching and learning at tertiary education. Together with dynamic changes in information technology, the ethical implications of ChatGPT and other forms of AI are also advancing swiftly. Readers are advised to make sure that sources are reliable for the latest news and updates. This study discusses the opportunities and challenges of using ChatGPT in academic writing at tertiary education in Vietnam. It aims to prove that if users know how to use ChatGPT effectively, it will become their ally not enemy.

Key words: ChatGPT, pros, cons, AI, universities, academic writing

1. Đặt vấn đề

ChatGPT được biết tới là một mô hình ngôn ngữ cho phép con người tương tác với máy tính một cách tự nhiên hơn. ChatGPT là cụm từ viết tắt của “Chat Generative Pre-trained Transformer” được phát triển qua trí tuệ nhân tạo (AI). Dựa trên công cụ GPT-3.5, khi người dùng nhập yêu cầu của mình vào cửa sổ của ChatGPT, nó sẽ tiến hành ghi nhận thông tin này và câu trả lời được đưa ra sẽ là kết quả của quá trình tổng hợp của nguồn dữ liệu trong hệ thống. Cụ thể, bằng việc sử dụng thuật toán Transformer, một mô hình Deep Learning được sử dụng trong Natural Language Processing (NLP) để xử lý văn bản, người dùng sẽ nhận câu trả lời từ ChatGPT.[1] Nếu ta so sánh Google với ChatGPT, chúng đều giống nhau ở khả năng tương tác với người dùng thông qua phần văn bản được nhập và kết quả trả về cũng là một văn bản. Trong khi Google trả về kết quả tìm kiếm là một danh sách các trang mạng hay nếu may mắn sẽ là bài viết học thuật. Còn ChatGPT lại có khả năng cung cấp câu trả lời dựa trên ngữ cảnh và ý định đằng sau câu hỏi của người dùng, do vậy nó có thể viết một câu chuyện, một bài thơ hay một vở kịch. Có thể nói sức mạnh của ChatGPT nằm ở năng lực phân tích cú pháp các truy vấn và tạo ra các câu trả lời cũng như kết quả hoàn chỉnh dựa trên hầu hết thông tin dựa trên văn bản có thể truy cập kỹ thuật số trên thế giới - ít nhất là thông tin tồn tại kể từ thời điểm trước năm 2021.

Kể từ thời điểm ra mắt vào tháng 11/2022, ChatGPT rất nhanh tạo nên cơn sốt trên toàn cầu với một triệu người đăng ký tài khoản chỉ sau một tuần, tính đến ngày 31/01/2023, con số này đã lên tới 100

triệu người dùng. Điều khiến ChatGPT nhanh chóng tạo ra xu hướng bởi nó được đánh giá là cực kỳ thông minh. Với sự phát triển nhanh chóng của mình, rất nhiều người có suy nghĩ rằng ChatGPT chính là “rô-bốt máy tính” vì họ có thể hỏi nó bất cứ điều gì qua giao diện thân thiện với người dùng. Tuy nhiên thuật toán mà nó sử dụng không thể hiện rõ quan điểm bởi câu trả lời chỉ là tổng hợp của quá trình phân tích hàng tỷ dữ liệu văn bản trên mạng. Bài viết này sẽ phân tích cơ hội và thách thức khi sử dụng công cụ ChatGPT trong việc dạy và học kỹ năng viết học thuật ở bậc đại học tại Việt Nam.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Sử dụng Chatgpt để hỗ trợ kỹ năng viết học thuật

Nhờ khả năng tổng hợp thông tin, ChatGPT giúp đưa ra câu trả lời đầy đủ cho một câu hỏi thay vì chỉ đưa ra những kết quả, những con số để người dùng tự tổng hợp giống như các công cụ tìm kiếm trước đây. Vì vậy, người dùng có thể sử dụng nó để hỗ trợ hoàn thành tất cả các bước của quá trình viết học thuật, từ việc đưa ra gợi ý về chủ đề, cho đến viết bài, tìm tài liệu, và thậm chí giúp chỉnh sửa bài viết.

- *ChatGPT giúp đưa ra ý tưởng về chủ đề:* dựa trên những yêu cầu mà giáo viên đưa ra, sinh viên có thể đưa ra một câu lệnh để ChatGPT đề xuất các chủ đề phù hợp. Phần miêu tả trong câu lệnh càng chi tiết thì công cụ này càng đem lại các kết quả sát với yêu cầu. Ví dụ, với yêu cầu viết một bài giới thiệu về một ngành nghề trong lĩnh vực công nghệ thông tin, sinh viên có thể đưa thêm các tiêu chí như “liên quan đến bảo mật”; “ngành nghề hiện được các công ty săn đón”... Từ đó, kết quả sẽ hiển thị lựa chọn phù

hợp nhất.

- *ChatGPT giúp lập dàn ý bài viết*: khi đã có chủ đề cho sẵn, người viết cần lập dàn ý cho bài trước khi bắt tay vào viết. Thông thường, đây là bước mà người viết cần “động não” để đưa ra các ý tưởng, chọn lọc và sắp xếp các ý tưởng cho phù hợp, đòi hỏi người viết phải đọc nhiều, có vốn hiểu biết nhất định tùy vào chủ đề. Vì vậy, lập dàn ý chính là tạo “xương sống” cho bài viết, là bước vô cùng quan trọng và không hề dễ dàng khiến nhiều sinh viên vốn rất “ngại” để vượt qua. Tuy nhiên, nhờ có ChatGPT, chỉ sau vài giây câu trả lời đã được đưa ra. ChatGPT có khả năng đưa ra đầy đủ các phần chính trong dàn ý của một bài viết. Từ đó, người viết có thể lựa chọn tất cả hoặc một số phần chính trong đề xuất để áp dụng cho bài của mình.

- *ChatGPT giúp tìm kiếm tài liệu, tổng hợp và tóm tắt tài liệu*: đây là một bước vô cùng quan trọng trong quá trình nghiên cứu nói chung, và quá trình viết học thuật nói riêng. Với các công cụ tìm kiếm truyền thống như Google, khi người viết đánh từ khóa, các kết quả liên quan sẽ được cung cấp. Bước tiếp theo, cần đọc và tổng hợp, lựa chọn các thông tin phù hợp từ các nguồn chính thống được chấp nhận. Với ChatGPT, chỉ với câu lệnh “hãy cung cấp các tài liệu liên quan đến chủ đề “...”, công cụ này sẽ cung cấp các nguồn phù hợp đi kèm với đó là tóm tắt chính về nội dung của các tài liệu đó. Tuy nhiên, có một điểm cần lưu ý là nguồn dữ liệu của ChatGPT đều từ 2021 trở về. Vì vậy, nếu người viết cần các nguồn cập nhật hơn thì Google, Bing vẫn là các công cụ được sử dụng phổ biến.

Trong viết tiếng Anh học thuật, kỹ năng “paraphrasing” – viết lại câu sử dụng từ vựng và cấu trúc khác nhưng vẫn giữ nguyên nghĩa của câu gốc và kỹ năng “summarizing” – tóm tắt là hai kỹ năng vô cùng quan trọng giúp người viết phân tích và tổng hợp thông tin. Đây cũng là kỹ năng mà hầu hết các sinh viên đều “ngại” phải làm nhất. Từ khi có các công cụ AI như ChatGPT, việc viết học thuật đã trở nên dễ dàng hơn khi chỉ cần đưa văn bản gốc và đưa ra câu lệnh phù hợp. Ví dụ, người viết có thể đưa ra yêu cầu “tóm tắt đoạn văn sau với 150 từ...” để nhận được kết quả theo mong muốn trong vòng vài giây.

- *Dùng ChatGPT để viết bài luận mẫu*: sinh viên hoặc giáo viên có thể cân nhắc việc yêu cầu ChatGPT để đưa ra một bài luận mẫu theo một chủ đề nhất định, với yêu cầu cụ thể về số từ, số đoạn cho phép. Nhóm tác giả Mohammad, Samira, Marina & Koba (2023) [2] đã tiến hành nghiên cứu tính chất xác thực

(authenticity) của các bài luận mẫu viết bởi ChatGPT sử dụng công cụ Turnitin, một công cụ chống đạo văn. Kết quả chỉ ra rằng phần lớn các bài mẫu viết bởi ChatGPT được đánh giá là ít giống với các bài trước đây, tức là không bị coi là đạo văn nếu giáo viên có sử dụng các phần mềm để quét đạo văn. Điều này sẽ đưa ra một thách thức đối với giáo viên nếu yêu cầu sinh viên làm bài viết luận ở nhà.

-2.3 Những hạn chế của ChatGPT

- *ChatGPT làm giảm tư duy sáng tạo của sinh viên*: Đây là tác động mạnh mẽ nhất của công cụ này với người học. Thay vì phải đi tìm thông tin, phân tích và tổng hợp dữ liệu, từ đó tìm tòi ra những yếu tố mới, các giải pháp mới thì ChatGPT đã giúp sinh viên làm hầu hết các bước đó. Điều này khiến cho sinh viên có tâm lý lười suy nghĩ, quen “ăn sẵn” thay vì phải động não thì mới có câu trả lời. Tệ hơn nữa, vì kết quả đã được ChatGPT cung cấp, người học sẽ ngại trong việc bộc lộ quan điểm cá nhân của riêng mình. Thay vì lập tức đưa ra quan điểm riêng của mình, sinh viên sẽ có xu hướng tham khảo các câu trả lời của ChatGPT, vốn là sự tổng hợp của các dữ liệu đã có trước đây, sau đó mới đưa ra phản hồi của riêng mình.

- *ChatGPT đưa ra những câu trả lời thiếu cảm xúc con người*: đây là điểm yếu có thể thấy rõ của ChatGPT. Nó có thể đưa ra một câu trả lời nghe có vẻ rất “trơn tru” bên ngoài, tuy nhiên nếu tinh ý, giáo viên có thể thấy nó không có yếu tố cảm xúc tự nhiên của con người mà chỉ đơn thuần cung cấp các thông tin dựa trên dữ liệu thu thập được. Điều này sẽ càng thấy rõ hơn khi ChatGPT được yêu cầu trả lời các câu hỏi tình huống mang tính đặc thù, hoặc có yếu tố cảm xúc phức tạp.

- *ChatGPT đặt ra câu hỏi về đạo văn*: ChatGPT có thể tổng hợp thông tin để viết ra các bài luận, bài nghiên cứu chỉ trong vài giây. Các câu trả lời này hầu hết đều vượt qua được các công cụ chống đạo văn như Turnitin. Đặc biệt, những người dùng có kinh nghiệm có thể chỉnh sửa bài viết dựa trên câu trả lời ban đầu của ChatGPT để đi đến bản cuối cùng mang tính cá nhân hóa. Vì thế, ChatGPT đặt ra câu hỏi về vấn đề đạo văn. Nhằm tránh mối lo ngại này, nhiều trường đại học trên thế giới đã có động thái cấm sinh viên sử dụng ChatGPT hoặc các phần mềm AI tương tự để làm các bài tập lớn. Ngoài ra, họ cũng giảm việc giao bài viết ở nhà và đa dạng hóa các hình thức đánh giá bằng cách viết bài tại chỗ không có sự hỗ trợ của Internet, hoặc tổ chức thi vấn đáp.

2.3 Một số đề xuất

ChatGPT hiện đang được rộng rãi đón nhận và được sinh viên sử dụng để hỗ trợ quá trình tìm thông tin và làm bài tập. Việc cấm sinh viên sử dụng ChatGPT hoàn toàn là điều không thể và đi ngược lại với xu thế. Vì vậy, theo như quan điểm của nhiều nhà nghiên cứu cũng như của giáo sư Vaughan Connolly và Steve Watson, trường đại học Cambridge [3], giáo viên cũng như các cơ sở giáo dục phải đổi mới và tiếp nhận ChatGPT, biến nó thành công cụ phục vụ cho giảng dạy và quản lý người học.

- *Đổi mới và thích ứng*: việc đầu tiên mà người làm giáo dục cần làm là tạo một tài khoản để sử dụng ChatGPT và các công cụ AI khác, từ đó hiểu cách thức vận hành của công cụ này. Người dùng cũng có thể tải trình duyệt Microsoft Edge phiên bản mới nhất để sử dụng ChatGPT đã được tích hợp sẵn trên đó. Ngoài việc trả lời các câu hỏi có ghi đủ trích dẫn các nguồn, ChatGPT còn có thể tạo ra các bài luận, bài viết thư, bài thơ... theo yêu cầu, với đủ các độ dài, giọng điệu khác nhau. Chỉ bằng việc trực tiếp trải nghiệm các tính năng của ChatGPT, người giáo viên mới có thể đặt tâm thế của mình vào vai người học, từ đó hình dung ra những hoạt động mình có thể sử dụng được trên lớp. Ví dụ, khi yêu cầu ChatGPT viết một bài luận mẫu, có thể thấy rằng bản thảo được tạo bởi ChatGPT sử dụng từ ngữ rất bóng bẩy, câu văn mượt mà không sai lỗi ngữ pháp. Nhưng khi phân tích kỹ từng câu văn có thể thấy xuất hiện những lỗi sử dụng từ chưa phù hợp với văn cảnh. Giáo viên có thể sử dụng những bài mẫu này để chỉ ra những điểm mạnh và yếu của một bài viết sử dụng ChatGPT. Ngoài ra, chúng ta cũng luôn phải nhớ rằng những điểm yếu của ChatGPT vẫn đang được cải thiện từng ngày và sẽ được thay thế bởi các phiên bản tốt hơn, ít mắc lỗi và thậm chí có cả yếu tố cảm xúc trong mỗi câu trả lời.

- *Linh hoạt trong các hình thức đánh giá*: giáo viên có thể linh hoạt hơn trong các cách đánh giá sinh viên, cân đối giữa việc cho viết bài tại nhà và viết tại lớp, vì khi giáo viên đã nắm được phong cách cá nhân của mỗi sinh viên, việc nhận biết sinh viên có sử dụng ChatGPT trong bài viết tại nhà hay không là điều dễ dàng. Hơn nữa, nhờ có ChatGPT làm công cụ sửa lỗi chính tả và ngữ pháp, giáo viên nên tập trung nhiều hơn vào những ý tưởng nguyên bản của sinh viên thay vì chỉ chú ý vào phần ngôn ngữ. Ngoài ra, hình thức thi vấn đáp, làm bài kiểm tra tại chỗ cho các phần thi quan trọng cũng nên được sử dụng vì nó kiểm tra được thực lực của sinh viên.

- *Hướng dẫn sinh viên phương pháp sử dụng các công cụ AI và đặt ra quy định rõ ràng*: Trong một khảo sát tại Úc và Hong Kong [4], các sinh viên tham gia nghiên cứu đã bày tỏ quan điểm cho rằng họ nhận thức rõ được những lợi ích cũng như những hạn chế của ChatGPT, và mong muốn được hướng dẫn cụ thể về việc sử dụng ChatGPT để hỗ trợ học tập. Vì vậy, các cơ sở giáo dục cần nhanh chóng đưa ra hướng dẫn sử dụng cũng như các quy định cụ thể về việc sử dụng ChatGPT và các công cụ AI nói chung, đặt ra ranh giới chuẩn mực những việc cần làm và không nên làm khi sử dụng công nghệ. Việc này sẽ giúp “vẽ đường” đi đúng, phù hợp cho sinh viên và giúp giáo viên quản lý sinh viên tốt hơn.

3. Kết luận

Dịch Covid-19 xuất hiện khiến nhiều học sinh, sinh viên phải học trực tuyến trong một thời gian dài, thúc đẩy sự phát triển vũ bão của công nghệ thông tin trong môi trường giáo dục. Điều này có thể thấy qua sự xâm nhập mạnh mẽ của các ứng dụng trí tuệ nhân tạo vào trường học, đặc biệt là ở bậc đại học khi sinh viên là đối tượng cần thường xuyên tìm kiếm và tổng hợp thông tin. Vì vậy, giáo viên, vốn là người trực tiếp làm việc với sinh viên, cần thường xuyên cập nhật thông tin, các công cụ mới để áp dụng vào quá trình giảng dạy và quản lý người học, biến nó thành cánh tay đắc lực trợ giúp cho công việc của mình. Bên cạnh đó, các cơ sở giáo dục cũng cần đưa ra các biện pháp, quy định để đặt ra ranh giới giữa những việc được làm và không nên làm khi sử dụng ChatGPT và các công cụ trí tuệ nhân tạo nói chung nhằm đạt hiệu quả tối ưu cho chính người học. Có thể nói, thích ứng và đổi mới luôn là một khẩu hiệu luôn đúng cho thời đại công nghệ thông tin phát triển mạnh mẽ như hiện nay.

Tài liệu tham khảo

1. Nguyễn Minh Phong, Trí tuệ nhân tạo và đạo đức báo chí, Tạp chí Ngân hàng, 21/06/2023, <https://tapchinganhang.gov.vn/tri-tue-nhan-tao-va-dao-duc-bao-chi.htm>

2. Mohammad A., Samira D., Marina J. & Koba L. (2023), ChatGPT as an Educational Tool: Opportunities, Challenges, and Recommendations for Communication, Business Writing, and Composition Courses, Journal of Artificial Intelligence and Technology, 2023, 3, 60-68 <https://doi.org/10.37965/jait.2023.0184>

3. University of Cambridge (2023), ChatGPT (We Need to Talk) <https://www.cam.ac.uk/stories/ChatGPT-and-education>